

บทที่ ๑

ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ สภาพทั่วไปของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง

๑.๑.๑ ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลบ้านบึงเป็นตำบลหนึ่งในจำนวน ๓ ตำบล ของอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ ของอำเภอบ้านคา และทางทิศตะวันตกของจังหวัดราชบุรี โดยอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๙๙ องศา ๒๗ ลิปดาตะวันออก ๓๓.๓ ฟลิปดาตะวันออก และระหว่างเส้นแวงที่ ๑๓ องศา ๒๐ ลิปดาเหนือ ๒๔.๑ ฟลิปดาเหนือ มีความสูงจากระดับน้ำทะเล ๒๓๕.๐๐ เมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด ๕๕๓ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓๔๕,๖๒๕ ไร่ การเดินทางห่างจากที่ว่าการอำเภอบ้านคา โดยทางรถยนต์ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดราชบุรี โดยทางรถยนต์ประมาณ ๗๙ กิโลเมตร

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ต.บ้านคา ต.หนองพันจันทร์ ต.ตะนาวศรี จ.ราชบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อ.หนองหญ้าปล้อง จ.เพชรบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	สาธารณสุขสังคมเมียนมาร์ (สหภาพพม่าฯ)

๑.๑.๒ ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลบ้านบึง พื้นที่เป็นที่ราบสูงลาดเอียงจากทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออก ลงมาเป็นที่ราบบริเวณตอนกลางของตำบล โดยแบ่งออกเป็นดังนี้

ที่ราบ	ได้แก่	บริเวณพื้นที่หมู่ที่ ๒,๗ และหมู่ที่ ๓,๘,๑ บางส่วน
ที่ราบสูง	ได้แก่	บริเวณพื้นที่หมู่ที่ ๙,๑๐
พื้นที่ป่าและภูเขา	ได้แก่	บริเวณพื้นที่หมู่ที่ ๔,๕,๖,๑๑,๑๓

๑.๑.๓ เขตการปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง มีเขตการปกครอง ๑ ตำบล ได้แก่ตำบลบ้านบึง ๑๔ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ ๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔

๑.๑.๔ ประชากรและครัวเรือน

จำนวนประชากรทั้งหมด จำนวน ๙,๑๑๒ คน แยกเป็นตามสถานภาพการอยู่อาศัย (เฉพาะสัญชาติไทยและมีชื่อในทะเบียนบ้าน)

๑.๑.๕ สถานศึกษา

มีโรงเรียน จำนวน ๖ แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๓ แห่ง ดังนี้

โรงเรียนบ้านโป่งกระทิงบน	หมู่ที่ ๑	เปิดสอนระดับอนุบาล-มัธยมศึกษา
โรงเรียนบ้านโป่งกระทิงล่าง	หมู่ที่ ๒	เปิดสอนระดับอนุบาล-ประถมศึกษา
โรงเรียนบ้านร่องเจริญ	หมู่ที่ ๓	เปิดสอนระดับประถมศึกษา
โรงเรียนโรตารีบ้านพุน้ำร้อน	หมู่ที่ ๔	เปิดสอนระดับประถมศึกษา
โรงเรียนน้ำตกบ้านห้วยสวนพลู	หมู่ที่ ๖	เปิดสอนระดับประถมศึกษา
โรงเรียนบ้านพุบอนบน	หมู่ที่ ๕	เปิดสอนระดับประถมศึกษา
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโป่งกระทิงบน		
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโป่งกระทิงล่าง		
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยสวนพลู		

๑.๑.๖ สถาบันทางศาสนา

มีวัดและสำนักสงฆ์ในพุทธศาสนา จำนวน ๑๑ แห่ง ดังนี้

วัดป่าโป่งกระทิงบน	หมู่ที่ ๑
สำนักสงฆ์บางกะม่า	หมู่ที่ ๑
วัดมหาโชค	หมู่ที่ ๒
วัดเจริญธรรมนิมิต	หมู่ที่ ๓
สำนักสงฆ์ศรีวงกต	หมู่ที่ ๓
วัดพุน้ำร้อน	หมู่ที่ ๔
วัดพุศิลามงคล (พุหิน)	หมู่ที่ ๑๓
สำนักสงฆ์บ้านห้วยสวนพลู	หมู่ที่ ๖
ที่พักสงฆ์มหาชัย	หมู่ที่ ๗
วัดป่าบ้านดงคา	หมู่ที่ ๙
สำนักสงฆ์พุบอน	หมู่ที่ ๑๑

๑.๑.๗ วัฒนธรรมและภาษา

วัฒนธรรม เนื่องจากตำบลบ้านโป่งเป็นสังคมที่ประกอบขึ้นมาจากคนหลายกลุ่ม วัฒนธรรม – ประเพณี จึงแตกต่างกันออกไปบ้าง คือ

วัฒนธรรมประเพณีแบบของไทยภาคกลาง ได้แก่ ประเพณีการแต่งงาน การทำศพ การขึ้นบ้านใหม่ การบวช ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีขึ้นปีใหม่ และงานบุญต่าง ๆ

วัฒนธรรมประเพณีของชาวกะเหรี่ยง การแต่งกาย ผู้ชายนุ่งผ้าโจงกระเบน สวมเสื้อขาวแขนยาว เด็กผู้หญิงสวมเสื้อสีขาวตัวเดี่ยว ถ้าอายุเกิน ๑๕ ปี จะนุ่งผ้าถุงที่เป็นผ้าฝ้ายปักลาย สวมเสื้อคลุมยาวเลยเข่า อาจเป็นสีดำหรือสีน้ำเงินปักลูกปัดหลากสี นิยมเครื่องประดับที่ทำด้วยเงิน

ประเพณีกินข้าวห่อ ทำกันเป็นประจำทุกปี ในเดือน ๙ ซึ่งไม่กำหนดวันตายตัว แล้วแต่จะกำหนดนัดหมายในแต่ละปี

ประเพณีย่องสาวและการแต่งงาน ปัจจุบันได้ผสมกลมกลืนกับประเพณีการแต่งงานทางภาคกลางจึงไม่มีให้เห็นเด่นชัด

ภาษา ภาษาท้องถิ่น ได้แก่ภาษาไทย ลาว มอญ พม่า และกะเหรี่ยง

๑.๑.๘ หน่วยงานสาธารณสุข

โรงพยาบาลบ้านคา หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านบึง รับผิดชอบงานด้านสาธารณสุข หมู่ที่ ๓

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งกระทิงบน หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านบึง มีเจ้าหน้าที่ประจำจำนวน ๒ คน รับผิดชอบงานด้านสาธารณสุข หมู่ที่ ๑,๕,๙,๑๐,๑๒,๑๔

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งกระทิงล่าง หมู่ที่ ๗ ตำบลบ้านบึง มีเจ้าหน้าที่ประจำจำนวน ๓ คน รับผิดชอบงานด้านสาธารณสุข หมู่ที่ ๒,๗,๘,๑๑

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านพุร้อน หมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านบึง มีเจ้าหน้าที่ประจำจำนวน ๒ คน รับผิดชอบงานด้านสาธารณสุข หมู่ที่ ๔,๑๓

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยสวนพลู หมู่ที่ ๖ ตำบลบ้านบึง มีเจ้าหน้าที่ประจำจำนวน ๒ คน รับผิดชอบงานในพื้นที่ หมู่ที่ ๖

คลินิกมาลาเรีย หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านบึงเป็นหน่วยย่อย บริการราษฎรในด้านการเจาะเลือดหาเชื้อมาลาเรียและการรักษาเบื้องต้นแก่ผู้ได้รับเชื้อมาลาเรีย

๑.๒ สถานการณ์โรคไข้เลือดออก

สถานการณ์โรคไข้เลือดออกของประเทศไทย ข้อมูลย้อนหลัง ๕ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๗-๒๕๖๑ อัตราป่วยโรคไข้เลือดออก ๖๓.๒๕, ๒๒๒.๕๘, ๙๖.๗๖, ๘๐.๘๐, ๓๔.๒๔ ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ อัตราป่วยตายโรคไข้เลือดออก ๐.๑๐, ๐.๑๐, ๐.๑๐, ๐.๑๒, ๐.๑๓ ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ (ที่มา: กลุ่มโรคติดต่อมาโดยง่าย สำนักโรคติดต่อมาโดยแมลง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๖๑) สถานการณ์โรคไข้เลือดออก อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี จากสถิติข้อมูล ๕ ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๗-๒๕๖๑ อัตราป่วยโรคไข้เลือดออก ๑๓๒.๒๔, ๘๕๐.๐๘, ๑๙๗.๒๙, ๔๐๗.๐๒, ๑๓๔.๔๑ ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ โดยในปี ๒๕๖๑ อำเภอบ้านคา มีผู้ป่วย ๕๒ ราย อัตราป่วย ๒๑๖.๖๖ ต่อประชากรแสนคน ไม่มีผู้ป่วยตายด้วยไข้เลือดออก ตำบลบ้านบึง มีผู้ป่วย ๒๖ ราย อัตราป่วย ๒๘๕.๗๑ ต่อประชากรแสนคน (ที่มา: รายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา อำเภอบ้านคา ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑)

๑.๓ วัตถุประสงค์

๑.๓.๑ เพื่อร่วมกันจัดทำแผนงาน/โครงการในการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๓.๒ เพื่อติดตามและประเมินผลตามแผนงาน พร้อมสรุปผลการดำเนินงานของปีงบประมาณ ๒๕๖๒ รายงานต่อผู้บริหารท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๔ หน่วยงานดำเนินการ

- ๑.๔.๑ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง
- ๑.๔.๒ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านคา
- ๑.๔.๓ โรงพยาบาลบ้านคา
- ๑.๔.๔ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งกระทิงล่าง
- ๑.๔.๕ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบึง
- ๑.๔.๖ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยสวนพลู
- ๑.๔.๗ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านพุร้อน

๑.๕ นิยามศัพท์

เพื่อให้ผู้ประเมินมาตรฐานงานป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออกมีความเข้าใจตรงกัน จึงกำหนดนิยามของคำที่ใช้เฉพาะในการตรวจสอบเพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามเกณฑ์และตัวชี้วัดมาตรฐาน ดังนี้

สสอ. หมายถึง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านคา หน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคในระดับอำเภอ

สสจ. หมายถึง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี หน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคในระดับจังหวัด

สคร. หมายถึง สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๕ จังหวัดราชบุรี หน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคในระดับเขต

การสอบสวนเฉพาะราย หมายถึง การรวบรวมข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการป่วยด้วยโรคใช้เลือดออกตามแบบรายงานการสอบสวนผู้ป่วยโรคใช้เลือดออก

ความทันเวลาของการได้รับแจ้งเมื่อมีผู้ป่วย หมายถึง จำนวนผู้ป่วยโรคใช้เลือดออกที่ทีมควบคุมโรคได้รับแจ้งภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับจากวันที่ได้รับรายงานจากโรงพยาบาลว่ามีผู้ป่วยโรคใช้เลือดออก

ทีมควบคุมโรค หมายถึง ทีมที่มีหน้าที่ดำเนินการควบคุมโรคในพื้นที่รับผิดชอบซึ่งอาจประกอบด้วยผู้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมโรคในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล โรงพยาบาล หรือทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT)

ผู้ป่วยรายแรก (Index case) หมายถึง ผู้ป่วยรายแรกที่เกิดการติดเชื้อเมื่อมีการระบาดของเหตุการณ์นั้นๆ

ค่า HI (House Index) หมายถึง ค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายที่พบในหมู่บ้าน/ชุมชน คือ ร้อยละของบ้านที่สำรวจพบลูกน้ำยุงลายในพื้นที่ทำการสำรวจ

$$HI = \frac{\text{จำนวนบ้านที่พบลูกน้ำ} \times 100}{\text{จำนวนบ้านที่สำรวจทั้งหมด}}$$

HI > ๑๐ มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดการแพร่โรค

HI < ๑ มีความเสี่ยงต่ำที่จะเกิดการแพร่โรค

ค่า CI (Container Index) หมายถึง ค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายที่พบในภาชนะต่างๆ คือ ร้อยละของภาชนะที่สำรวจพบลูกน้ำยุงลาย

$$CI = \frac{\text{จำนวนภาชนะที่พบลูกน้ำ} \times 100}{\text{จำนวนภาชนะที่สำรวจทั้งหมด}}$$

บทที่ ๒

หลักการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก

๒.๑ การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

๒.๑.๑ การป้องกันโรคล่วงหน้า

การดำเนินงานที่สำคัญที่สุดในการควบคุมไข้เลือดออก คือ การป้องกันโรคล่วงหน้าเพื่อบังคับ
การเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก ซึ่งต้องดำเนินการก่อนโรคเกิด หากเกิดการระบาดแล้วการควบคุม
จะทำได้ลำบาก และสูญเสียงบประมาณในการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น พื้นที่เป้าหมายของการป้องกันโรคล่วงหน้า
คือ หมู่บ้าน และชุมชนทุกแห่ง ฉะนั้นการดำเนินงานป้องกันโรคอย่างมีประสิทธิภาพทุกพื้นที่จึงควรปฏิบัติงานตาม
มาตรการป้องกันโรคล่วงหน้า เพื่อตัดวงจรการแพร่เชื้อไวรัสในหน้าแล้ง ดังนี้

๑. วิเคราะห์สาเหตุการระบาด และสอบสวนแหล่งรังโรค

๒. กำจัดศักยภาพของแหล่งรังโรคในพื้นที่เสี่ยง เพื่อลดจำนวนลูกน้ำยุงลายให้เหลือน้อยที่สุด คือ
ให้มีค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย ($HI \leq 10, CI = 0$)

๓. ระงับการแพร่เชื้อในพื้นที่ ด้วยการเฝ้าระวังโรค ค้นหาผู้ป่วย และตรวจวินิจฉัยโดยเร็ว

๒.๑.๒ การควบคุมเมื่อเกิดโรคระบาด

เมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเกิดขึ้นในชุมชนหรือหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการควบคุมโรค
ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้โรคไข้เลือดออกสงบโดยเร็วที่สุด โดยดำเนินการพ่นสารเคมีกำจัดยุงตัวเต็มวัยที่มีเชื้อไวรัส
ไข้เลือดออก กำจัดหรือทำลายแหล่งเพาะพันธุ์และลูกน้ำยุงลายในบริเวณบ้านและรอบๆ บ้านผู้ป่วย เพื่อไม่ให้แพร่
ระบาดไปยังชุมชนอื่นๆ หากเริ่มดำเนินการควบคุมได้ช้า โรคจะแพร่กระจายออกไปอย่างกว้างขวางจนเกินกำลังที่
จะควบคุมได้ โดยปกติแล้วโรคไข้เลือดออกมักจะระบาดในฤดูฝน คือ ประมาณเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน
หรือตุลาคมของทุกปี แต่ทั้งนี้สภาพภูมิอากาศในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน จึงทำให้ช่วงเวลาที่เกิดโรคไข้เลือดออก
ระบาดมีความแตกต่างกัน สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการควบคุมการระบาด คือ การเฝ้าระวังโรคที่รวดเร็ว ถูกต้อง
และครบถ้วน เพื่อให้รู้การเกิดโรคได้โดยรวดเร็ว ต้องปฏิบัติดังนี้

๑. ประกาศเตือนประชาชนให้ทราบว่ามีการระบาดของโรคไข้เลือดออกในชุมชนนั้น พร้อมกับให้สุข
ศึกษาแก่ประชาชนให้รู้จักวิธีการป้องกันตนเองและครอบครัวไม่ให้ยุงลายกัด ให้ความรู้ วิธีปฏิบัติเมื่อเด็กป่วยหรือ
สงสัยว่าป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก และวิธีการควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในบ้านและขอให้ประชาชนให้ความ
ร่วมมือกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายที่อาจมีหลงเหลืออยู่ในชุมชนให้หมดไป การกำจัดลูกน้ำยุงลายในบ้านผู้ป่วย
และบริเวณรอบบ้านผู้ป่วยควรดำเนินการในรัศมีอย่างน้อย ๑๐๐ เมตร และประเมินค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายในพื้นที่ที่
เกิดโรค ซึ่งหลังการควบคุมโรคแล้วควรมีค่า $HI = 0$ หรือมีค่าใกล้ ๐ มากที่สุด

๒. ใช้มาตรการเร่งด่วนสำหรับการควบคุมการระบาด คือ การพ่นเคมีกำจัดยุงตัวเต็มวัย วิธีการ
นี้จะลดจำนวนยุงลายที่มีเชื้อไข้เลือดออกในชุมชน การพ่นเคมีต้องครอบคลุมพื้นที่ จะช่วยตัดวงจรการระบาดของ
โรคลงได้ ทั้งนี้ทีมควบคุมโรคต้องมีความพร้อมในการควบคุมพาหะอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อได้รับแจ้งว่ามีผู้ป่วย
โดยจะสามารถปฏิบัติการได้ทันที ดำเนินการควบคุมแหล่งแพร่โรคภายใน ๒๔ ชั่วโมง เมื่อได้รับการยืนยันจากการ
สอบสวนผู้ป่วย โดย สสอ./รพ.สต./รพ. ว่าเป็นพื้นที่ที่เป็นแหล่งแพร่โรคจริง ลักษณะการพ่นเคมีควรปฏิบัติตาม
การกระจายของผู้ป่วย ดังนี้

๒.๑ หากเกิดมีผู้ป่วย ควรดำเนินการควบคุมแหล่งแพร่โรค (หมู่บ้านหรือชุมชน) โดยพ่นสารเคมีในบ้านผู้ป่วย และพื้นที่รอบบ้านผู้ป่วยในรัศมีอย่างน้อย ๑๐๐ เมตร การพ่นสารเคมีควรดำเนินการ ๓ ครั้ง ในวันที่ ๐, ๓, ๗

๒.๒ หากเกิดมีผู้ป่วยกระจายทั่วไปในชุมชนหรือหมู่บ้าน ควรพ่นทุกหลังคาเรือนในชุมชน และควรพ่นเคมีให้มีบริเวณกั้นกลาง (Barrier Zone) ที่ปลอดภัยรอบชุมชนนั้นด้วย หากมีหมู่บ้านอื่นอยู่ข้างเคียง ก็ควรพิจารณาพ่นเคมีเพิ่มเติมให้แก่หมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงนั้นด้วย

สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมโรคใช้เลือดออกการใช้เคมีภัณฑ์พ่นกำจัดยุงลาย จะดำเนินการใน ๒ กรณี

กรณีแรก คือ การพ่นเคมีเพื่อป้องกันโรคล่วงหน้า ควรดำเนินการเฉพาะพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคสูง โดยเป็นมาตรการเสริมให้กับมาตรการหลัก คือ การควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ถ้าหากควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ได้อย่างสมบูรณ์แล้วอาจไม่จำเป็นต้องพ่นเคมีกำจัดยุงตัวเต็มวัย

กรณีที่สอง คือ การพ่นเคมีเพื่อควบคุมการระบาดในชุมชนที่เกิดมีผู้ป่วยขึ้นแล้ววัตถุประสงค์เพื่อกำจัดยุงลายที่มีเชื้อโรคใช้เลือดออกให้หมดไปโดยเร็วที่สุดเพื่อตัดวงจรการแพร่เชื้อ

๒.๒ การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออก ตามระยะเวลาดำเนินการ

๒.๒.๑ ระยะที่ ๑ การป้องกันโรคล่วงหน้าก่อนช่วงระบาด เพื่อตัดวงจรการแพร่เชื้อไวรัส

เป็นการดำเนินงานระยะที่ ๑ (Phase ๑) เดือนมกราคม - เดือนเมษายน เป็นช่วงที่มีความหนาแน่นของยุง แหล่งเพาะพันธุ์ยุง และจำนวนผู้ป่วยน้อยที่สุด จึงมีเชื้อไวรัสหมุนเวียนในชุมชนน้อยที่สุด ดังนั้นในช่วงนี้หากสามารถดำเนินการควบคุมโรค โดยจัดการให้มีแหล่งเพาะพันธุ์ และจำนวนลูกน้ำยุงลายลดต่ำลงได้มากเท่าไร จะยิ่งเป็นการช่วยลดจำนวนยุงพาหะที่จะก่อให้เกิดโรคในช่วงที่กำลังจะเข้าสู่ระยะการระบาดได้มากขึ้น เป็นการช่วยลดการเกิดโรคใช้เลือดออกให้น้อยที่สุด หากดำเนินการในช่วงที่เกิดการระบาดแล้ว คือ ในช่วงเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม จำนวนผู้ป่วยกำลังสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว การควบคุมจะทำได้ยากและสูญเสียงบประมาณเพิ่มมากขึ้น พื้นที่เป้าหมาย คือ หมู่บ้าน ชุมชน ซึ่งมีขั้นตอนที่ต้องพิจารณาดังนี้

ขั้นที่ ๑ วิเคราะห์ต้นตอการระบาดและสืบค้นแหล่งรังโรค วัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งในการจัดการในขั้นตอนที่ ๒ และ ๓ ต่อไป

ขั้นที่ ๒ กำจัดศักยภาพของแหล่งแพร่โรค

- กำจัดภาชนะเสี่ยงที่อาจเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ที่สำคัญในพื้นที่
- จัดการแหล่งเพาะพันธุ์โดยเลือกใช้วิธีที่เหมาะสม ได้แก่ วิธีทางกายภาพ ชีวภาพ ใช้สารเคมี
- กวาดล้างลูกน้ำยุงลายให้ลดลงต่ำที่สุด ค่า HI, CI ในหมู่บ้าน/ชุมชน มีค่าใกล้ ๐ มากที่สุด

ขั้นที่ ๓ ระวังการแพร่เชื้อ

- เฝ้าระวัง ค้นหาผู้ป่วย ส่งตรวจวินิจฉัย และควบคุมยุงพาหะโดยเร็ว
- แนะนำวิธีการป้องกันยุงกัด

๒.๒.๒ ระยะที่ ๒ การควบคุมโรคช่วงระบาด

ระยะที่ ๒ (Phase ๒) เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม เพื่อเป็นการป้องกันโรคมียี่หุบให้มียี่หุบระบาดเพิ่มมากขึ้น ควรเร่งรัดในการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายในชุมชน โรงเรียน สถานบริการสาธารณสุข โรงพยาบาล วัด มัสยิด และแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งควรมี

๑. ระบบการรายงานที่รวดเร็ว
๒. ความทันเวลาในการควบคุมโรค
๓. มาตรฐานการควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่

๒.๒.๓ ระยะที่ ๓ การควบคุมหลังการระบาดของโรค

ระยะที่ ๓ (Phase ๓) เดือนกันยายน – ธันวาคม เป็นช่วงที่เกิดการระบาดของโรคแล้ว ต้องมีการควบคุมการระบาดของโรคให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด ต้องระงับการแพร่เชื้อ ฝ้าระวังโรค ค้นหาผู้ป่วย ส่งตรวจวินิจฉัย และควบคุมยุงพาหะ โดยดำเนินการตามมาตรการ ดังนี้

๑. ระบบการรายงานที่รวดเร็ว
๒. การสอบสวนโรค
๓. ความทันเวลาในการควบคุมโรค
๔. มาตรฐานการควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่
๕. ประเมินผลการดำเนินงาน ได้แก่ การประเมินค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย การประเมิน

ประสิทธิภาพของการควบคุมโรคระดับอำเภอ

บทที่ ๓

แผนการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒

๓.๑ แผนการดำเนินงานระยะที่ ๑ การป้องกันโรคล่วงหน้าก่อนช่วงระบาด (มกราคม – เมษายน)

กิจกรรม	แผนการดำเนินงาน												สถานที่	ผู้รับผิดชอบ	
	ต.ค. ๖๑	พ.ย. ๖๑	ธ.ค. ๖๑	ม.ค. ๖๒	ก.พ. ๖๒	มี.ค. ๖๒	เม.ย. ๖๒	พ.ค. ๖๒	มิ.ย. ๖๒	ก.ค. ๖๒	ส.ค. ๖๒	ก.ย. ๖๒			
ระยะที่ ๑ การป้องกันโรคล่วงหน้าก่อนช่วงระบาด (มกราคม – เมษายน)															
๑. การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงและติดตามสถานการณ์โรค														สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านคา	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านคา
๒. การตรวจสภาพเครื่องพ่นหมอกควัน														สำนักงานสาธารณสุข อำเภอบ้านคา	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านคา
๓. รณรงค์ให้ประชาชนร่วมกันทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ ลูกน้ำยุงลาย ผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน และรถ ประชาสัมพันธ์ของ อบต.บ้านบึง ตามหลัก ๕ ป.														บ้าน วัด โรงเรียน และ สถานประกอบการ ทุกวันพุธ	ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่ รับผิดชอบ, อสม, อบต.บ้านบึง,
๔. เข้าร่วมประชุมประจำเดือนในหมู่บ้าน ร่วมกับ ผู้นำชุมชน และประชาชนเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับโรค เลือดออก และแจ้งสถานการณ์โรคไข้เลือดออก														ทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน วัด โรงเรียน สถาน ประกอบการ ทุกเดือน	ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่ รับผิดชอบ, อสม, อบต.บ้านบึง,
๕. ติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์, ป้ายรณรงค์ เพื่อกระตุ้น เตือนประชาชนให้เกิดความตระหนักถึงภัยของโรค ไข้เลือดออก														ติดตั้งในที่ชุมชน , หน้า โรงเรียน	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านคา, อบต.บ้านบึง
๖. รณรงค์ใส่ทรายเคลือบสารเคมีในหมู่บ้านทุก ครัวเรือน วัด และโรงเรียน														ทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน ทุก ๓ เดือน	ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่ รับผิดชอบ, อสม
๗. สุ่มสำรวจ และประเมินค่าดัชนีความชุกชุมลูกน้ำ ยุงลายทุกครัวเรือน , วัด และโรงเรียน														ทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน ทุก ๑ เดือน	รพ., รพ.สต.ในพื้นที่รับผิดชอบ, อสม

๓.๒ แผนการดำเนินงานระยะที่ ๒ การควบคุมโรคช่วงระบาด (พฤษภาคม – สิงหาคม)

กิจกรรม	แผนการดำเนินงาน												สถานที่	ผู้รับผิดชอบ	
	ต.ค. ๖๑	พ.ย. ๖๑	ธ.ค. ๖๑	ม.ค. ๖๒	ก.พ. ๖๒	มี.ค. ๖๒	เม.ย. ๖๒	พ.ค. ๖๒	มิ.ย. ๖๒	ก.ค. ๖๒	ส.ค. ๖๒	ก.ย. ๖๒			
ระยะที่ ๒ การควบคุมโรคช่วงระบาด (พฤษภาคม – สิงหาคม)															
๑. การติดตามสถานการณ์โรค รายงานให้กับพื้นที่															สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านคา
๒. รณรงค์ให้ประชาชนร่วมกันทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย ผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน และรถประชาสัมพันธ์ของ อบต.บ้านบึง ตามหลัก ๕ ป.														บ้าน วัด โรงเรียน และสถานประกอบการ ทุกวันพุธ	ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่ รับผิดชอบ, อสม, อบต.บ้านบึง,
๓. เข้าร่วมประชุมประจำเดือนในหมู่บ้าน ร่วมกับผู้นำชุมชน และประชาชนเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเลือดออก และแจ้งสถานการณ์โรคไข้เลือดออก														ทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน วัด โรงเรียน สถาน ประกอบการ ทุกเดือน	ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่ รับผิดชอบ, อสม, อบต.บ้านบึง,
๔. รณรงค์ใส่ทรายเคลือบสารเคมีในหมู่บ้านทุกครัวเรือน วัด และโรงเรียน														ทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน ทุก ๓ เดือน	รพ., รพ.สต.ในพื้นที่รับผิดชอบ, อสม
๕. สุ่มสำรวจ และประเมินค่าดัชนีความชุกชุมลูกน้ำยุงลายทุกครัวเรือน ,วัด และโรงเรียน														ทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน ทุก ๑ เดือน	รพ., รพ.สต.ในพื้นที่รับผิดชอบ, อสม
๖. พ่นสารเคมีกำจัดยุงตัวแก่ในโรงเรียนก่อนเปิดภาคเรียน และวัด														โรงเรียน และวัดทุกแห่ง	อบต.บ้านบึง

๓.๒ แผนการดำเนินงานระยะที่ ๒ การควบคุมโรคช่วงระบาด (พฤษภาคม – สิงหาคม) (ต่อ)

กิจกรรม	แผนการดำเนินงาน												สถานที่	ผู้รับผิดชอบ
	ต.ค. ๖๑	พ.ย. ๖๑	ธ.ค. ๖๑	ม.ค. ๖๒	ก.พ. ๖๒	มี.ค. ๖๒	เม.ย. ๖๒	พ.ค. ๖๒	มิ.ย. ๖๒	ก.ค. ๖๒	ส.ค. ๖๒	ก.ย. ๖๒		
ระยะที่ ๒ การควบคุมโรคช่วงระบาด (พฤษภาคม – สิงหาคม)														
๗. รณรงค์กิจกรรม Big Cleaning Day เฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒ และเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๒													บ้าน วัด โรงเรียน สถานประกอบการ สถานที่ราชการอื่นๆ เอกชน	ผู้นำชุมชน, ประชาชนทุกครัวเรือน, วัด, โรงเรียน, หน่วยงานราชการ, เอกชน

๓.๓ แผนการดำเนินงานระยะที่ ๓ การควบคุมหลังการระบาดของโรค (กันยายน - ธันวาคม)

กิจกรรม	แผนการดำเนินงาน												สถานที่	ผู้รับผิดชอบ	
	ต.ค. ๖๑	พ.ย. ๖๑	ธ.ค. ๖๑	ม.ค. ๖๒	ก.พ. ๖๒	มี.ค. ๖๒	เม.ย. ๖๒	พ.ค. ๖๒	มิ.ย. ๖๒	ก.ค. ๖๒	ส.ค. ๖๒	ก.ย. ๖๒			
ระยะที่ ๓ การควบคุมหลังการระบาดของโรค (กันยายน - ธันวาคม)															
๑. การถอดบทเรียนในพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จ/ไม่สำเร็จ														อบต.บ้านบึง	ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่รับผิดชอบ, อสม, อบต.บ้านบึง, สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านคา
๒. ประชุมจัดทำแผนระดับตำบล และประกาศใช้														อบต.บ้านบึง	ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่รับผิดชอบ, อสม, อบต.บ้านบึง, สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านคา
๓. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกัน ควบคุมโรค															สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านคา, อบต.บ้านบึง
๔. รณรงค์ให้ประชาชนร่วมกันทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย ผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน และรดประชาสัมพันธ์ของ อบต.บ้านบึง ตามหลัก ๕ ป.														บ้าน วัด โรงเรียน และสถานประกอบการ ทุกวันพุธ	ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่รับผิดชอบ, อสม, อบต.บ้านบึง,
๕. เข้าร่วมประชุมประจำเดือนในหมู่บ้าน ร่วมกับผู้นำชุมชน และประชาชนเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเลือดออก และแจ้งสถานการณ์โรคไขเลือดออก														ทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน วัด โรงเรียน สถาน ประกอบการ ทุกเดือน	ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่ รับผิดชอบ, อสม, อบต.บ้านบึง,
๖. รณรงค์ใส่ทรายเคลือบสารเคมีในหมู่บ้านทุกครัวเรือน วัด และโรงเรียน														ทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน ทุก ๓ เดือน	เจ้าหน้าที่ รพ.บ้านคา, รพ.สต. ทั้ง ๔ แห่ง, อสม.
๗. สุ่มสำรวจ และประเมินค่าดัชนีความชุกชุมลูกน้ำยุงลายทุกครัวเรือน ,วัด และโรงเรียน														ทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน ทุก ๑ เดือน	เจ้าหน้าที่ รพ.บ้านคา, รพ.สต. ทั้ง ๔ แห่ง, อสม.
๘. พ่นสารเคมีกำจัดยุงตัวแก่ในโรงเรียนก่อนเปิดภาคเรียน และวัด														โรงเรียน และวัดทุกแห่ง	อบต.บ้านบึง

๓.๔ แผนการดำเนินงานกรณีเกิดโรค

กิจกรรม	แผนการดำเนินงาน											สถานที่	ผู้รับผิดชอบ	
	ต.ค. ๖๑	พ.ย. ๖๑	ธ.ค. ๖๑	ม.ค. ๖๒	ก.พ. ๖๒	มี.ค. ๖๒	เม.ย. ๖๒	พ.ค. ๖๒	มิ.ย. ๖๒	ก.ค. ๖๒	ส.ค. ๖๒			ก.ย. ๖๒
กรณีเกิดโรค ดำเนินการดังนี้ ๑. โรงพยาบาล หรือ รพ.สต. สอบสวนแหล่งโรค และรายงานมายังพื้นที่														รพ., รพ.สต.ในพื้นที่รับผิดชอบ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านคา
๒. ควบคุมป้องกันโรค โดยมาตรการ ๐-๓-๗ โดยพันสารเคมีกำจัดยุงลายบ้านผู้ป่วย และบ้านในรัศมี ๑๐๐ เมตร													บ้านผู้ป่วย และบ้านในรัศมี ๑๐๐ เมตร	อบต.บ้านบึง
๓. สำรวจ และกำจัดลูกน้ำยุงลาย ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย, ใส่ทรายเคลือบสารเคมี วันที่ ๐-๓-๗													บ้านผู้ป่วย และบ้านในรัศมี ๑๐๐ เมตร	รพ., รพ.สต.ในพื้นที่รับผิดชอบ, อสม
๔. ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าว และรถประชาสัมพันธ์ของ อบต.บ้านบึง ให้ประชาชนในหมู่บ้านทราบว่าขณะนี้ในหมู่บ้านมีผู้ป่วยไข้เลือดออก เพื่อให้ทุกคนเกิดความตระหนักในการดูแลตนเองและบุคคลในครอบครัว ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย ไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย													หมู่บ้านที่พบผู้ป่วย	ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่ รับผิดชอบ, อสม, อบต.บ้านบึง

๓.๔ แผนการดำเนินงานกรณีเกิดโรค (ต่อ)

กิจกรรม	แผนการดำเนินงาน												สถานที่	ผู้รับผิดชอบ
	ต.ค. ๖๑	พ.ย. ๖๑	ธ.ค. ๖๑	ม.ค. ๖๒	ก.พ. ๖๒	มี.ค. ๖๒	เม.ย. ๖๒	พ.ค. ๖๒	มิ.ย. ๖๒	ก.ค. ๖๒	ส.ค. ๖๒	ก.ย. ๖๒		
กรณีพื้นที่เกิดโรคใหม่ หมายถึง พื้นที่พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกใหม่รายแรกของพื้นที่ ดำเนินการดังนี้ ๑. ควบคุมป้องกันโรค โดยมาตรการ ๐-๓-๗ โดยพันสารเคมีกำจัดยุงลายบ้านผู้ป่วย และบ้านในรัศมี ๑๐๐ เมตร													บ้านผู้ป่วย และบ้านในรัศมี ๑๐๐ เมตร	อบต.บ้านบึง
๒. สำรวจ และกำจัดลูกน้ำยุงลาย ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย, ใส่ทรายเคลือบสารเคมี วันที่ ๐-๓-๗ (พิจารณาสำรวจ และกำจัดลูกน้ำยุงลายในวันที่ ๑๔ - ๒๘)													บ้านผู้ป่วย และบ้านในรัศมี ๑๐๐ เมตร	รพ., รพ.สต.ในพื้นที่รับผิดชอบ, อสม
๓. ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าว และรถประชาสัมพันธ์ของ อบต.บ้านบึง ให้ประชาชนในหมู่บ้านทราบว่าขณะนี้ในหมู่บ้านมีผู้ป่วยไข้เลือดออก เพื่อให้ทุกคนเกิดความตระหนักในการดูแลตนเองและบุคคลในครอบครัว ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย ไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย													หมู่บ้านที่พบผู้ป่วย	ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่รับผิดชอบ, อสม, อบต.บ้านบึง
๔. ทำประชาคมหมู่บ้าน เพื่อชี้แจงสถานการณ์ พร้อมทั้งกำหนดมาตรการร่วมกันในชุมชน													หมู่บ้านที่พบผู้ป่วย	ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่รับผิดชอบ, อสม, อบต.บ้านบึง

๓.๔ แผนการดำเนินงานกรณีเกิดโรค (ต่อ)

กิจกรรม	แผนการดำเนินงาน												สถานที่	ผู้รับผิดชอบ
	ต.ค. ๖๑	พ.ย. ๖๑	ธ.ค. ๖๑	ม.ค. ๖๒	ก.พ. ๖๒	มี.ค. ๖๒	เม.ย. ๖๒	พ.ค. ๖๒	มิ.ย. ๖๒	ก.ค. ๖๒	ส.ค. ๖๒	ก.ย. ๖๒		
กรณีพื้นที่ระบาดต่อเนื่อง หมายถึง พื้นที่ที่มีการระบาดของโรคใช้เลือดออกติดต่อกันมากกว่า ๒ สัปดาห์แต่ไม่เกิน ๔ สัปดาห์ ดำเนินการดังนี้ ๑. ประชุมหมู่บ้านเพื่อแจ้งสถานการณ์โรคใช้เลือดออกในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบว่าสถานการณ์ความรุนแรงของโรคอยู่ในระดับใด													หมู่บ้านที่พบผู้ป่วย	ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่ รับผิดชอบ, อสม, อบต.บ้านบึง
๒. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย, และรถเคลื่อนที่ประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งประชาชน โรงเรียน ให้ร่วมกันกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายให้หมดสิ้น ตามมาตรการ ๕ ป. ๓ ข. ๑ ก.														ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่ รับผิดชอบ, อสม, อบต.บ้านบึง
๓. กิจกรรม Big Cleaning Day ในหมู่บ้าน วัด และโรงเรียน														ผู้นำชุมชน, รพ., รพ.สต.ในพื้นที่ รับผิดชอบ, อสม, อบต.บ้านบึง
๔. ประสานขอยืมรถพ่นละอองฝอย (ULV) เพื่อควบคุมโรคในพื้นที่ระบาด														สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านคา, อบต.บ้านบึง

๓.๕ แผนการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ

กิจกรรม	แผนการดำเนินงาน												สถานที่	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ	
	ต.ค. ๖๑	พ.ย. ๖๑	ธ.ค. ๖๑	ม.ค. ๖๒	ก.พ. ๖๒	มี.ค. ๖๒	เม.ย. ๖๒	พ.ค. ๖๒	มิ.ย. ๖๒	ก.ค. ๖๒	ส.ค. ๖๒	ก.ย. ๖๒				
กิจกรรม/โครงการ																
๑. โครงการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก														๑๔ หมู่บ้าน	อบต.บ้านบึง	อบต.บ้านบึง
๒. โครงการคัดแยกขยะในครัวเรือน														๑๔ หมู่บ้าน	อบต.บ้านบึง	อบต.บ้านบึง
๓. โครงการหน้าบ้านนำมองสิ่งแวดล้อมดี														๑๔ หมู่บ้าน	อบต.บ้านบึง	อบต.บ้านบึง
๔. อบรมให้ความรู้ผู้นำชุมชนเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน ชุมชน ป้องกันโรคติดต่อ														ที่ประชุม หมู่บ้าน ๑๔ หมู่	อบต.บ้านบึง	อบต.บ้านบึง
๕. โครงการควบคุม ป้องกันโรคไข้เลือดออกในชุมชน วัด โรงเรียน สถานประกอบการ														หมู่ ๑ ๕ ๙ ๑๐ ๑๒ ๑๔	รพ.สต.บ้านบึง	กองทุน สปสช ตำบลบ้านบึง
๖. โครงการชุมชนร่วมมือ ร่วมใจ ป้องกันโรคไข้เลือดออก														หมู่ ๓	รพ.บ้านคา	กองทุน สปสช ตำบลบ้านบึง
๗. รณรงค์ให้มีการกำจัดลูกน้ำยุงลายก่อนและฤดูการระบาดทางกายภาพ, การปล่อยปลาหางนกยูง และเคมีทรายที่มีฟอส พร้อมกันทุกหมู่บ้าน			๙		๑๓		๑๐		๑๒					หมู่ ๒ ๗ ๘ ๑๑	รพ.สต.โป่งกระทิงล่าง	สสม.
๘. ส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงปลาหางนกยูงที่บ้าน อสม. ผู้นำชุมชนทุกคน เพื่อแจกจ่ายพันธุ์ปลาให้แก่ประชาชน ในการควบคุมลูกน้ำยุงลายทางกายภาพ														หมู่ ๒ ๗ ๘ ๑๑	รพ.สต.โป่งกระทิงล่าง	-
๙. จัดการอบรมให้ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกแก่นำประชาชน ๕๐ คน														หมู่ ๒ ๗ ๘ ๑๑	รพ.สต.โป่งกระทิงล่าง	กองทุน สปสช ตำบลบ้านบึง
๑๐. จัดการอบรมให้ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกแก่นักเรียนประถมศึกษา จำนวน ๑๐๐ คน														หมู่ ๒ ๗ ๘ ๑๑	รพ.สต.โป่งกระทิงล่าง	กองทุน สปสช ตำบลบ้านบึง

๓.๕ แผนการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ (ต่อ)

กิจกรรม	แผนการดำเนินงาน												สถานที่	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ
	ต.ค. ๖๑	พ.ย. ๖๑	ธ.ค. ๖๑	ม.ค. ๖๒	ก.พ. ๖๒	มี.ค. ๖๒	เม.ย. ๖๒	พ.ค. ๖๒	มิ.ย. ๖๒	ก.ค. ๖๒	ส.ค. ๖๒	ก.ย. ๖๒			
กิจกรรม/โครงการ															
๑๑. โครงการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกในชุมชน พ่นสารเคมีหมอกควันในหมู่บ้านก่อนถึงฤดูการระบาด													หมู่ ๖	รพ.สต.ห้วยสวนพลู	กองทุน สปสช ตำบลบ้านบึง
๑๒. กิจกรรมรณรงค์ Big Cleaning Day สถานที่ ๖ ร.													หมู่ ๔ ๑๓	รพ.สต.พุน้ำร้อน	กองทุน สปสช ตำบลบ้านบึง
๑๓. กิจกรรมรณรงค์พ่นหมอกควันครอบคลุมทุกหลังคาเรือน													หมู่ ๔ ๑๓	รพ.สต.พุน้ำร้อน	กองทุน สปสช ตำบลบ้านบึง
๑๔. กิจกรรมให้สุขศึกษาผ่านสื่อต่างๆและในโรงเรียน													หมู่ ๔ ๑๓	รพ.สต.พุน้ำร้อน	กองทุน สปสช ตำบลบ้านบึง
๑๕. อบรมและสนับสนุนให้ อปท.มีการจัดการพาหะนำโรคแบบผสมผสาน (IVM)													ตำบลบ้านบึง	สำนักงานสาธารณสุข อำเภอบ้านคา	-
๑๖. สนับสนุนให้มีโรงเรียนปราบลูกน้ำยุงลายโดยให้มีมือปราบน้อยตามรอยลูกน้ำ(บูรณาการกับงานวัยเรียน)													ตำบลบ้านบึง	สำนักงานสาธารณสุข อำเภอบ้านคา	-
๑๗. ติดสัญลักษณ์บ้านปลอดลูกน้ำต่อเนื่อง ๖ เดือนใน ๑ ปี													ตำบลบ้านบึง	สำนักงานสาธารณสุข อำเภอบ้านคา	-

บทที่ ๔

การติดตามประเมินผล

เป็นกระบวนการดำเนินงานด้านการกำกับควบคุม เพื่อติดตามความก้าวหน้าของกิจกรรม/โครงการ และประเมินว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การติดตามประเมินผล จะกำหนดตัวชี้วัด เพื่อเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ว่าสถานการณ์ที่ตรวจสอบวัดได้นั้นบรรลุหรือไม่ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ประโยชน์ของการติดตามประเมินผลไม่เพียงแต่ช่วยให้ทราบความก้าวหน้า และหรือความล่าช้าของการดำเนินการ แต่ยังสามารถประเมินว่าการดำเนินการใกล้ถึงเป้าหมายที่กำหนดแค่ไหนเพียงไรแล้ว ยังสามารถช่วยให้วิเคราะห์เพิ่มเติมให้ทราบปัจจัยเหตุแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวดังกล่าวได้ ทำให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงแนวทางดำเนินการต่อไปได้

๔.๑ เกณฑ์และตัวชี้วัด

คือ เกณฑ์และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของหน่วยงานในเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเครือข่าย หมายถึง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านคา โรงพยาบาลบ้านคา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลทุกแห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง เนื่องจากงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกต้องบูรณาการร่วมกับหน่วยงานเครือข่าย ทั้งนี้มาตรฐานการดำเนินงานตามตัวชี้วัดจะส่งเสริมคุณภาพการปฏิบัติงาน โดยมุ่งให้เกิดผลลัพธ์ในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

๔.๑.๑ ความทันเวลาของการได้รับแจ้งเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก

๔.๑.๒ ความทันเวลาในการควบคุมแหล่งแพร่โรค

๔.๑.๓ ความครอบคลุมในการควบคุมแหล่งแพร่โรค

๔.๑.๑ ความทันเวลาของการได้รับแจ้งเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก

ชื่อตัวชี้วัด	ความทันเวลาของการได้รับแจ้งเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก
ความหมาย	จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกที่ทีมควบคุมโรคได้รับแจ้งภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับจากวันที่ได้รับรายงานจากโรงพยาบาล/สสจ. ว่ามีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก
วัตถุประสงค์	ทราบการเกิดโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ได้เร็ว เพื่อดำเนินการสอบสวนควบคุม ป้องกันโรคได้ทันเวลา
สูตรในการ คำนวณ	$\frac{\text{จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกที่ทีมควบคุมโรคได้รับแจ้งทันเวลา} \times 100}{\text{จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกทั้งหมดที่ได้รับรายงาน}}$
หน่วยที่วัด	ร้อยละ
เกณฑ์และวิธีคิดคะแนน	๐ = ได้รับแจ้งเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกทันเวลา < ร้อยละ ๓๐ ๑ = ได้รับแจ้งเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกทันเวลา ร้อยละ ๓๐ - ๔๙ ๒ = ได้รับแจ้งเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกทันเวลา ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ๓ = ได้รับแจ้งเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกทันเวลา ร้อยละ ๖๐ - ๖๙ ๔ = ได้รับแจ้งเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกทันเวลา ร้อยละ ๗๐ - ๗๙ ๕ = ได้รับแจ้งเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกทันเวลา ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป
แหล่งข้อมูล	ใบรายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก, ทะเบียนการรับแจ้งผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกของโรงพยาบาล
ระยะเวลาที่ใช้ในการประเมิน	๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒
คำอธิบาย	๑. ความทันเวลา หมายถึง ระยะเวลาที่ทีมควบคุมโรคได้รับแจ้งว่ามี ผู้ป่วยไข้เลือดออกภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับจากวันที่ได้รับรายงานจาก โรงพยาบาล หรือ สสจ. ๒. ทีมควบคุมโรค หมายถึง ทีมที่มีหน้าที่ดำเนินการควบคุมโรคในพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งอาจประกอบด้วยผู้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมโรคในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาล หรือ ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว ๓. การได้รับแจ้ง หมายถึง การได้รับแจ้งว่ามีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก โดย วิธีใดดังต่อไปนี้ โทรศัพท์ หรือโทรสาร หรือวิธีใดก็ตามที่ปฏิบัติอยู่ เพื่อให้มีการแจ้งว่ามีผู้ป่วยภายใน ๒๔ ชั่วโมง

๔.๑.๒ ความทันเวลาในการควบคุมแหล่งแพร่โรค

ชื่อตัวชี้วัด	ความทันเวลาในการควบคุมแหล่งแพร่โรค
ความหมาย	บริเวณที่ได้รับการยืนยันจากการสอบสวนผู้ป่วยโดย สสอ./รพ.สต หรือ โรงพยาบาลว่าเป็นแหล่งแพร่โรค ได้รับการควบคุมโรคภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับจากวันที่ได้รับแจ้งจากโรงพยาบาล หรือ ผู้เกี่ยวข้องว่ามีผู้ป่วย
วัตถุประสงค์	๑. เพื่อตัดวงจรการแพร่โรคโดยกำจัดยุงให้ได้มากที่สุด ๒. ลดจำนวนประชากรยุงโดยสำรวจและกำจัดลูกน้ำยุงลาย
สูตรในการ คำนวณ	$\frac{\text{จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการควบคุมโรคภายใน ๒๔ ชั่วโมงในช่วงเวลาที่กำหนด} \times ๑๐๐}{\text{จำนวนพื้นที่ทั้งหมดที่ต้องดำเนินการควบคุมโรคในช่วงเวลาเดียวกัน}}$
หน่วยที่วัด	ร้อยละ
เกณฑ์และวิธี คิดคะแนน	๐ = ได้ควบคุมโรคภายใน ๒๔ ชั่วโมง < ร้อยละ ๓๐ ๑ = ได้ควบคุมโรคภายใน ๒๔ ชั่วโมง ร้อยละ ๓๐ - ๔๙ ๒ = ได้ควบคุมโรคภายใน ๒๔ ชั่วโมง ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ๓ = ได้ควบคุมโรคภายใน ๒๔ ชั่วโมง ร้อยละ ๖๐ - ๖๙ ๔ = ได้ควบคุมโรคภายใน ๒๔ ชั่วโมง ร้อยละ ๗๐ - ๗๙ ๕ = ได้ควบคุมโรคภายใน ๒๔ ชั่วโมง ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป
แหล่งข้อมูล	ใบรายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก
ระยะเวลาที่ใช้ ในการประเมิน	๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒
ความหมายของคำ	ทีมควบคุมโรค หมายถึง ทีมที่มีหน้าที่ดำเนินการควบคุมโรคในพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งอาจประกอบด้วยผู้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมโรคในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาล หรือทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว การควบคุมโรค หมายถึง การดำเนินการตามมาตร ๓ ๓ ๑ (ภายใน ๒๔ ชั่วโมง)

๔.๑.๓ ความครอบคลุมในการควบคุมแหล่งแพร่โรค

ชื่อตัวชี้วัด	ความครอบคลุมในการควบคุมแหล่งแพร่โรค
ความหมาย	พื้นที่ (หมู่บ้าน/ชุมชน) ที่ได้รับการยืนยันจากการสอบสวนผู้ป่วยว่าเป็นแหล่งแพร่โรคเมื่อมีรายงานผู้ป่วยได้รับการควบคุมอย่างครอบคลุม
วัตถุประสงค์	เพื่อให้มีการดำเนินงานควบคุมโรคในพื้นที่ซึ่งเกิดโรค และป้องกันมิให้เกิดผู้ป่วยรายใหม่ขึ้นอีกหลังจากที่ดำเนินการควบคุมโรคเรียบร้อยแล้ว
สูตรในการ คำนวณ	$\frac{\text{จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการควบคุมโรคครอบคลุมในช่วงเวลาที่กำหนด} \times 100}{\text{จำนวนพื้นที่ทั้งหมดที่ต้องดำเนินการควบคุมโรคในช่วงเวลาเดียวกัน}}$
หน่วยที่วัด	ร้อยละ
เกณฑ์และวิธีคิดคะแนน	<p>องค์ประกอบ</p> <p>ก. กำจัดลูกน้ำยุงลายในบ้านผู้ป่วยและบริเวณรอบบ้านผู้ป่วย ในรัศมีอย่างน้อย ๑๐๐ เมตร และค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายในพื้นที่ที่เกิดโรคหลังจากการควบคุม มีค่า HI = ๐</p> <p>ข. มีการพ่นสารเคมีในบ้านผู้ป่วยและพื้นที่รอบบ้านผู้ป่วยในรัศมี อย่างน้อย ๑๐๐ เมตร</p> <p>ค. มีการพ่นเคมี ๓ ครั้ง ในวันที่ ๐, ๓, ๗</p> <p>วิธีคิดคะแนน (พื้นที่ที่มีองค์ประกอบ ๓ ข้อ คือ ก. - ค. ถือว่าดำเนินการควบคุมโรคได้ครอบคลุม)</p> <p>๐ = ควบคุมโรคได้ครอบคลุม < ร้อยละ ๓๐</p> <p>๑ = ควบคุมโรคได้ครอบคลุม ร้อยละ ๓๐ - ๔๙</p> <p>๒ = ควบคุมโรคได้ครอบคลุม ร้อยละ ๕๐ - ๕๙</p> <p>๓ = ควบคุมโรคได้ครอบคลุม ร้อยละ ๖๐ - ๖๙</p> <p>๔ = ควบคุมโรคได้ครอบคลุม ร้อยละ ๗๐ - ๗๙</p> <p>๕ = ควบคุมโรคได้ครอบคลุม ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป</p>
แหล่งข้อมูล	ใบรายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก
ระยะเวลาที่ใช้ในการประเมิน	๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒
ความหมายของคำ	<p>๑. ความครอบคลุม คือ การดำเนินการควบคุมแหล่งแพร่โรคโดยมีการสำรวจ กำจัดลูกน้ำยุงลายในบ้านผู้ป่วยและบริเวณรอบบ้านผู้ป่วย รวมทั้งมีการพ่นสารเคมีในบ้านผู้ป่วย และพื้นที่รอบบ้านผู้ป่วยในรัศมี ๑๐๐ เมตร ทั้งนี้การพ่นเคมีต้องพ่นจำนวน ๓ ครั้ง</p> <p>๒. พื้นที่ หมายถึง หมู่บ้าน/ชุมชนที่พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก</p>

๔.๒ การประเมินตามเกณฑ์และตัวชี้วัด

การจัดทำเกณฑ์ตัวชี้วัดในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีเป้าหมายเพื่อใช้กำกับและติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ว่ามีปัญหาอย่างไร เพื่อหาแนวทางแก้ไขต่อไป เพื่อให้มีการพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เกณฑ์คะแนนที่จะประเมินระดับความสำเร็จจากตัวชี้วัดที่สำคัญ ๓ ตัวชี้วัด คือ ๑. ความทันเวลาของการได้รับแจ้งเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก ๒. ความทันเวลาในการควบคุมแหล่งแพร่โรค และ ๓. ความครอบคลุมในการควบคุมแหล่งแพร่โรค อันจะนำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และสามารถส่งผลในการลดโรคได้ ดังนั้นวิธีการประเมินคิดคะแนนรวมทั้งสิ้นจากทั้ง ๓ ตัวชี้วัด ซึ่งให้น้ำหนักคะแนนเท่ากันทุกตัว โดยถือว่าทุกงานมีความสำคัญเท่ากัน ให้คะแนนทั้งหมดที่ได้เทียบกับ ๑๐๐ ถ้าคะแนนรวมทั้งสิ้นเป็นร้อยละ ๘๐ ถือว่าการดำเนินงานผ่านเกณฑ์ตามตัวชี้วัดงานป้องกันและควบคุมโรค

การวิเคราะห์ผลข้อมูลตามตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่กำหนด

(๑) ลำดับที่	(๒) ตัวชี้วัด	(๓) เกณฑ์	(๔) ผลงาน	(๕) น้ำหนัก	(๖) คะแนน (๔) X (๕)
๑	ความทันเวลาของการได้รับแจ้งเมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก	ร้อยละ ๘๐	X	๑	X
๒	ความทันเวลาในการควบคุมแหล่งแพร่โรค	ร้อยละ ๘๐	X	๑	X
๓	ความครอบคลุมในการควบคุมแหล่งแพร่โรค	ร้อยละ ๘๐	X	๑	X

เกณฑ์การคิดคะแนน

ร้อยละ	ระดับ	ระดับคุณภาพ
๐ - ๓๙	๑	ต้องปรับปรุง
๔๐ - ๕๙	๒	พอใช้
๖๐ - ๗๙	๓	ดี
๘๐ - ๑๐๐	๔	ดีมาก

